

Ministerstvo životního prostředí České republiky

Udržitelná města

Komplexní přístup k plánování a řízení

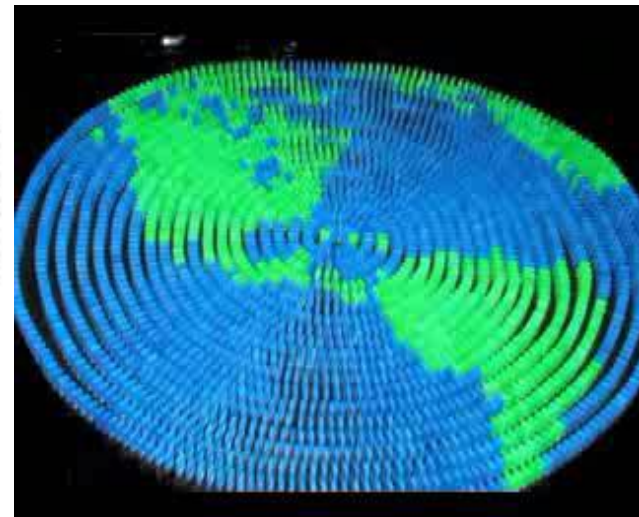
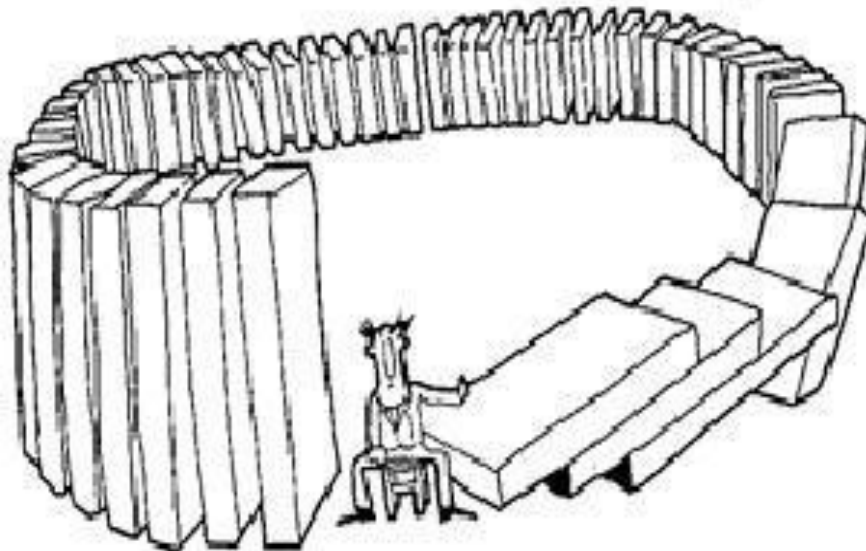
Konference INSPIRUJME se... městy a regiony

27. února 2018, Průhonice

The dominoes are falling all around us...

In complex systems, cause and effect are often distant in time and space

Trvale (ne) udržitelný rozvoj

Počet obyvatel planety roste, její velikost a zdroje jsou omezené

0 – 300 mil.

1000 – 310 mil

1500 – 500 mil.

1750 – 800 mil.

1802 – 1 mld

1927 – 2 mld

1960 – 3 mld

1974 – 4 mld

1987 – 5 mld

1999 – 6 mld

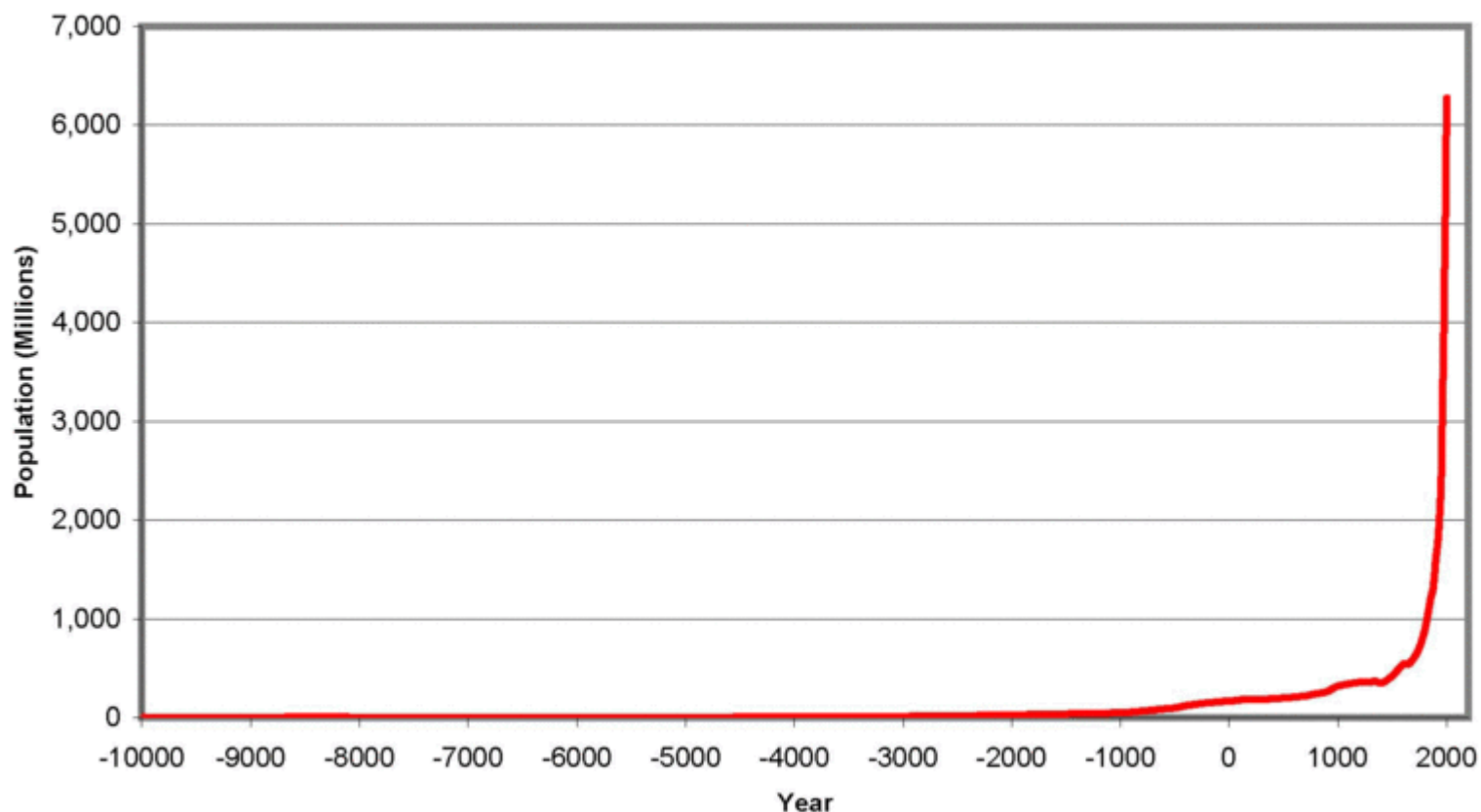
2011 - 7 mld

aktuálně: 7,568 miliardy , 2050 – cca 9,7 mld

Změna klimatu – přírodní katastrofy, limitované přírodní zdroje,
nerovnoměrné rozdělení bohatství/chudoba/migrace/soc. neklid ad.

World Population, 10,000 BCE - 2000 CE

Source: J. Bradford DeLong, "Estimating World GDP, One Million B.C. - Present." http://www.j-bradford-delong.net/TCEH/1998_Draft/World_GDP/Estimating_World_GDP.html. Accessed Mar 5, 2008.

© 2008. Michael W.

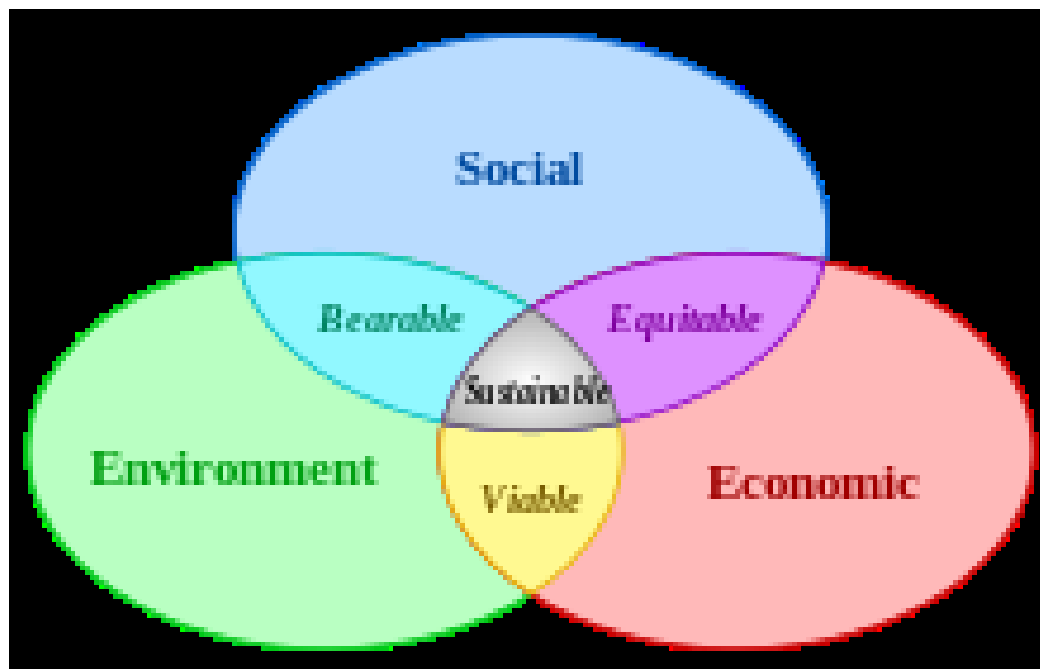
Ministerstvo životního prostředí
České republiky

Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 65, 100 10 Praha 10
Česká republika

www.mzp.cz

Trvale (?) udržitelný rozvoj

Udržitelný rozvoj

alternativní definice

Tři pilíře UR - příliš obecné, proto průřezový přístup:

UR je transformací ve třech oblastech:

- socio – kulturní Kulturní svět: pravidla, cíle, zvyklosti, vztahy (např. Gender)
- socio – ekonomické Ekonomické chování /ekonomika nemohou být považovány za nezávislý (dominantní) systém
- technologické

Globální rozměr

Ministerstvo životního prostředí
České republiky

Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 65, 100 10 Praha 10
Česká republika

www.mzp.cz

Česká republika 2030

Strategický rámec UR pro ČR

6 klíčových oblastí: **Lidé a společnost (1)**

Udržitelný hospodářský model (2)

Ekosystémy (3)

Udržitelný rozvoj sídel a území (4)

ČR podporující udržitelný rozvoj v EU a ve světě (5)

Dobré vládnutí pro udržitelný rozvoj (6)

- Expertní spolupráce, participace veřejnosti, NNO
- Jeden ze strategických cílů ČR v oblasti Sídel a území :
„V územní veřejné správě cíleně využívat nástroje pro udržitelný rozvoj municipalit“ („500 MA21“)

Česká republika 2030

Strategický rámec udržitelného rozvoje

Klimatické změny PARTICIPACE *Sociální koheze*
Energetické úspory **Finanční krize** **Adaptace**
DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ *Čistá mobilita* **Sdílená města**
MA21 *Smart Cities* RESILIENCE *Stárnutí populace*
Energetická krize Nestabilita krajiny **SUCHO** **Povodně**
KVALITA ŽIVOTA *Obezita* **Vyloučené lokality**
INOVACE **Migrace** *BROWNFIELDS* Recyklace **BSC**
Materiálové toky **PASIVNÍ STANDARDY** *Místní akce*
Sociální odpovědnost *METODY KVALITY* **EMAS**
Ekologická stopa **EFEKTIVNÍ ŘÍZENÍ** *Sdílená inteligence*
ITC Operátor dopravy **CAF** *BENCHMARKING* **Strategie**
Good Governance *Energetický management* **Řízení kvality**
Operační programy / Prioritní osy / Horizontální témata

Aktuální cíle rozvoje municipalit

1. Dekarbonizovat energetické systémy a snížit celkovou spotřebu **energií**
2. Vytvořit vzory udržitelné městské **mobility** a přístupnosti (města) pro všechny
3. Chránit a zlepšit **biodiverzitu** a **ekosystémové služby**
4. Snížit využívání **zelených ploch** a přírodního prostoru
5. Chránit **vodní zdroje**, vodu a kvalitu ovzduší
6. Adaptovat se na **klimatické změny** a omezit riziko katastrof
7. Zlepšit **veřejný prostor** vytvářením radostného, bezpečného a „vibrujícího“ životního prostředí
8. Poskytnout dostatečné a adekvátní **bydlení** všem
9. Zajistit **sociální začlenění** a integraci všem částem společnosti
10. Posílit **místní ekonomiku** a místní **pracovní příležitosti**

„Cíle transformace: The Basque Declaration , New Pathways for European Cities and Towns“

místní Agenda 21

Místní Agenda 21

Nástroj pro realizaci udržitelného rozvoje na místní úrovni

Celostní přístup

- vize
- strategie v plánování i řízení
- cíle / opatření / aktivity
- realizace strategií (akce)
- monitoring / hodnocení / zpětná vazba (změny, zlepšení)
- provázanost oblastí / spolupráce sektorů
- participace ve všech fázích cyklu (veřejná správa, soukromý a neziskový sektor, veřejnost)
- expertní spolupráce
- sdílení dobré praxe

Nastavení a evaluace MA21

Kritéria MA21

1. **Organizační zázemí, plánování a hodnocení postupu MA21**
2. **Zapojení veřejnosti, místní partnerství, komunitní plánování ke kvalitě života a UR**
3. **Strategické řízení k udržitelnému rozvoji, monitorování UR**
4. **Komunikace, propagace, informovanost, sdílení dobré praxe**
5. **Financování, motivace v rámci MA21**

Audity MA21

- 1a Správa věcí veřejných
- 1b Územní rozvoj
2. Kvalitní životní prostředí
3. Udržitelná spotřeba a výroba
4. Doprava a mobilita
5. Zdraví obyvatel
6. Místní ekonomika a podnikání
7. Vzdělávání a výchova
8. Kultura a místní tradice
9. Sociální prostředí v obci
10. Globální odpovědnost

MA21 v ČR – 2017

Kategorie A

Chrudim

Litoměřice

Kategorie B

Jihlava, Kopřivnice

obec Křižánky

Kategorie A, B - Obhajoby na místě, interní audity
v 10 oblastech UR, expertní oponentury

Kategorie C

interní audity v 1 - 10 oblastech UR (při aspiraci na „B“ v 10)
kvalitativní úrovně („hvězdičky“)

Důležité informace: [www.ma21.cz /dokumenty](http://www.ma21.cz/dokumenty) ke stažení

- Pravidla a Zásady 2017

- Metodika hodnocení udržitelných měst a 2 technické přílohy
(Indikátory a Návodné otázky) – doporučeno pro všechny!!!

Audity UR - data

v rámci MA21 expertní hodnocení dle indikátorů

- 1. Správa věcí veřejných a územní rozvoj
- 2. Kvalitní životní prostředí
- 3. Udržitelná spotřeba a výroba
- 4. Doprava a mobilita
- 5. Zdraví obyvatel
- 6. Místní ekonomika a podnikání
- 7. Vzdělávání a výchova
- 8. Kultura a místní tradice
- 9. Sociální prostředí v obci
- 10. Globální odpovědnost

Hodnocení dle [Metodiky udržitelných měst \(2017\)](#)

<http://ma21.cenia.cz/cs-cz/dokumenty>

Hodnocení udržitelného rozvoje měst dle metody MA21

Správa věcí veřejných

**Nastavení a provázanost
procesů a dokumentů**

**Efektivní a účelné vykonávání
činností, aktivit, naplňování
plánů**

Komunikace a partnerství

**Spokojenost obyvatel s kvalitou
života**

Územní rozvoj

Rozvíjení racionálního
funkčního
využití a prostorového
uspořádání území

Udržitelné projektování a
výstavba, podpora vysoce
kvalitní architektury a
stavebních technologií

Regenerace a znovu využití
nevyužitých nebo nevhodně
využitých pozemků a staveb

Regenerace staršího bytového
fondu, občanské a technické
vybavenosti a veřejných
prostranství

Připravenost na důsledky
globální změny klimatu

Životní prostředí

Kvalita vody, šetření s vodou a efektivnější využívání vody

Kvalita a ochrana půdy, podpora udržitelného zemědělství a lesního hospodářství

Podpora a zvyšování ekologické

stability krajiny a biologické rozmanitosti na správním území

obce, rozšiřování péče o vymezené přírodní území a zelené plochy

Kvalita ovzduší

Udržitelná spotřeba a výroba

Udržitelná spotřeba města

Odpadové hospodářství

Hospodaření s energií

Udržitelná výstavba (udržitelné stavebnictví)

Doprava a mobilita

Podpora veřejné dopravy a dalších druhů alternativní dopravy
(pěší, cyklo)

Infrastruktura

Snižování nutnosti používat IAD a podpora alternativních druhů
dopravy (řízení poptávky po dopravě)

Nizkoemisní vozidla

Bezpečnost silničního provozu

Snižování vlivu dopravy na životní prostředí a zdraví obyvatel

Zdraví

Integrace zdravotních hledisek
do plánování a rozhodování

Podpora zdraví a prevence
nemocí

Zdraví obyvatel

Místní ekonomika a podnikání

Oživení a podpora místní zaměstnanosti a vzniku nových podniků a firem při zachování principů udržitelného rozvoje

Spolupráce s místními podniky a firmami za účelem podpory výměny zkušeností z dobré podnikatelské praxe

Udržitelný místní cestovní ruch

Vzdělávání a výchova

Realizace a podpora vzdělávání pro udržitelný rozvoj ve školách
a školských zařízeních zřizovaných obcí případně jiným zřizovatelem

Podpora NNO a dalších institucí zajišťujících neformální vzdělávání
v oblasti udržitelného rozvoje

Vytvoření programu vzdělávání, výchovy a osvěty místních obyvatel
(všech cílových skupin) v problematice udržitelného rozvoje a jeho
realizace

Volnočasové aktivity naplňující zdravý životní styl s ohledem
na zachování kvalitního životního prostředí

Kultura a volný čas

Vztah města ke kultuře

Vztah k historickému dědictví

Kulturní a umělecké aktivity (alce), které reagují na potřeby
a iniciativy občanů

Atraktivita a vzhled města

Sociální prostředí

Vytvoření a zavádění programu prevence a zmírňování chudoby

Zajištění rovného přístupu k veřejným službám a snižování sociálních nerovností

Zajištění kvalitního a sociálně integrovaného bydlení a životních podmínek

Zlepšení jistoty, bezpečnosti a prevence kriminality v obci

Globální odpovědnost

Mezinárodní spolupráce měst a obcí

Zvyšování povědomí o globálních souvislostech
(včetně klimatických změn)

Přístup města ke zmírnění klimatických změn

Plánování a řízení

s využitím auditů/dat

Zmapování stávajícího stavu (1. audit)

Stanovení cílů

Sledování trendů – vyhodnocení

Opatření k dosažení cílů – plán, realizace

Monitoring, re-audity v cyklu 3 let

Práce s daty:

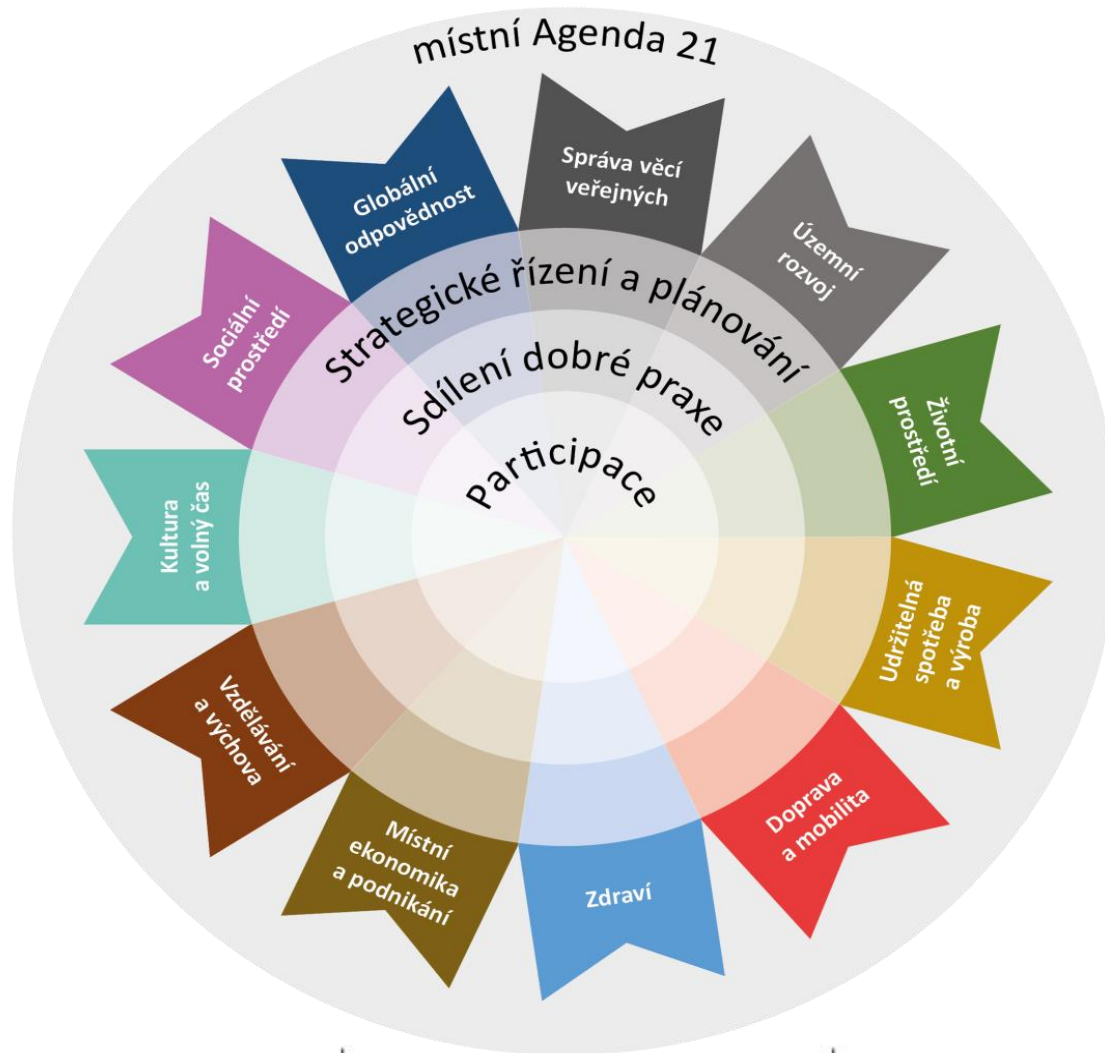
1/ Získání dat v jednotlivých oblastech

2/ Interpretace dat

3/ Využití dat v procesu plánování a řízení

Udržitelné město – místní Agenda 21

Kdo chce, hledá způsob, kdo nechce, hledá důvod

JAN WERICH

Ministerstvo životního prostředí
České republiky

Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 65, 100 10 Praha 10
Česká republika

www.mzp.cz

Děkuji za pozornost 😊
marie.petrova@mzp.cz

Ministerstvo životního prostředí
České republiky

Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 65, 100 10 Praha 10
Česká republika

www.mzp.cz

